برترین روزنامه‌ها

انقلابی در صراط مستقیم اولیه

همشهری

مهدی فضائلی تحلیلگر مسائل سیاسی در روزنامه همشهری نوشت: بر اساس یکی از مهم‌ترین پژوهش‌های انجام شده (در کتاب جامعه‌شناسی شعارهای انقلاب اسلامی ایران، تألیف محمدحسین پناهی) بیش از ۴ هزار شعار دوران انقلاب اسلامی جمع‌آوری، دسته‌بندی و تحلیل شده است. از این تعداد شعار، بیش از ۳۲۰۰ شعار، سیاسی، حدود ۴۶۰ شعار فرهنگی، نزدیک به ۳۰۰ شعار نظامی و نزدیک به ۱۳۰ شعار اقتصادی و اجتماعی بوده است. یک بخش مهم این شعارها ناظر به آرمان‌ها، اهداف و ارزش‌های کلان انقلاب اسلامی است که با مطالعه آنها هم ایدئولوژی و ماهیت انقلاب اسلامی را می‌توان دریافت و هم امروز میزان موفقیت انقلاب در دستیابی به اهدافش را ارزیابی کرد. در بعد سیاسی، جمهوری اسلامی، حکومت اسلامی، رهبری امام خمینی(ره)، آزادی، نقش روحانیت، نفی و محکوم کردن نظام و شخصیت‌های امریکایی، مشارکت سیاسی از اهم مطالب مطرح در شعارهای انقلاب اسلامی بوده است. در بعد فرهنگی، ارزش‌هایی همچون جانبازی و شهادت، حجاب و دیگر ارزش‌های اسلامی وجه غالب شعارهای این دوران است و در بعد اقتصادی، نفی فقر و محرومیت، نفی استثمار و نابرابری اقتصادی، حمایت از طبقات محروم و مخالفت با نظام سرمایه‌داری قابل توجه بوده است. لذا بر این اساس می‌توان اینچنین جمع‌بندی کرد که انقلاب اسلامی ایران، انقلابی با وجه غالب سیاسی، مبتنی بر ایدئولوژی اسلام، با محوریت روحانیت و در رأس آن یک مرجع تقلید به‌نام امام خمینی(ره) و خواهان تحقق ارزش‌ها و هنجارهای اسلامی بوده است که مطالبات اقتصادی قابل توجهی را نیز دنبال می‌کرده است. این درست همان چیزی است که امروز هم دقیقاً موضوعیت دارد و نشان می‌دهد انقلاب اسلامی ایران برخلاف همه انقلاب‌های بزرگ دیگر و به‌رغم فرازها و فرودها و ریزش‌ها و رویش‌ها، همچنان به مسیر خود ادامه می‌دهد و دچار اعوجاج و انحراف نشده است.

کارکرد رسانه

صبح نو

روزنامه صبح نو در سرمقاله دیروز خود ضمن تبیین کارکردهای رسانه به عنوان نماینده و زبان گویای جامعه، نوشته است: رسانه در جامعه امروز ما کارکردهای حساس‌تری نسبت‌به همیشه تاریخ دارد. اینکه در شرایط سخت اقتصادی و اجتماعی رسانه‌ای به گونه‌ای عمل کند که بتواند ضمن انجام رسالت اصلی خود، ناامیدی و سیاهی را به دل مردم تزریق نکند، کاری شبیه راه رفتن روی لبه تیغ است. رسانه باید بازتاب‌دهنده مشکلات جامعه باشد. مخاطب دوست دارد که حرف دلش را در صفحات روزنامه و گزارش‌های خبری بخواند اما در سوی دیگر این ماجرا، رسانه چگونه باید مشکلات و دردهای جامعه را منعکس کند؟ ماجرای وحشتناک و تلخی که در اهواز اتفاق افتاد، دل همه را به درد آورد و البته واکنش‌های بسیاری را هم در افکار عمومی برانگیخت. این خبر باید از سوی رسانه‌ها بازتاب داده شود اما با رعایت برخی مصالح. در چنین ماجرایی نباید تمام تصاویر و جنبه‌های دلخراش را به‌صورت عیان بر فرق جامعه کوبید؛ جنبه‌هایی که امنیت روانی جامعه را به هم زده و حتی می‌تواند موجب بروز تنش‌ها و تلخی‌هایی در گوشه دیگر کشور و بین اعضای خانواده شود. اینکه رسانه‌ای بخواهد برای جذب لحظه‌ای و روزانه مخاطب خبر و تحلیل‌های کارشناسی مرتبط با آن را با زردنویسی به مخاطب ارائه کند، خود موضوعی است که باید با دقت رصد و بررسی شود.

جهاد تبیین، رسالت معاصر جریان انقلابی

وطن امروز

روزنامه وطن امروز در یادداشت روز گذشته خود با اشاره به بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار جمعی از فرماندهان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش که «جهاد تبیین» را فریضه‌ای «قطعی» و «فوری» عنوان کردند، نوشته است: الکن بودن زبان روایتگری بسیاری از نهادهای رسمی در عرصه فرهنگ و رسانه و فقدان نگاه جامع و تاریخی به زمان و زمانه باعث شده فرهنگ به عنوان نقطه قوت و مبدأ جرقه خوردن انقلاب اسلامی، تبدیل به یک نقطه آسیب‌پذیر جریان انقلاب شود. تجدیدنظر در بسیاری از اصول و سنن تثبیت‌شده می‌تواند گام ابتدایی برای پیشبرد صحیح مطالبه «جهاد تبیین» به عنوان رسالت امروز جریان انقلاب باشد. پیگیری «جهاد تبیین» و ادراک‌سازی مسیر حق و حقیقت نیازمند رشد روایتگری در جریان انقلابی است. با این حال نگاه به این امر نباید به سطح یک نگاه تکنیکی تقلیل یابد. تجربه موفق جریانات مذهبی در پیروزی انقلاب اسلامی به‌خوبی این واقعیت را هویدا کرد که برقرار کردن نسبت صحیح میان روایت تبیین‌شده و هویت اقشار مختلف جامعه چگونه می‌تواند به یک حرکت جمعی و رو به جلو کمک برساند. از این رو «جهاد تبیین» به عنوان رسالت جریان انقلابی تنها نباید به تکرار رویه تجربه‌شده پاسخگویی به شبهات منتهی شود. شناخت مخاطب و ارتباط‌گیری صحیح با جامعه پیش‌زمینه حرکت رو به جلوی جریان انقلاب در این زمینه خواهد بود. یکی از مهم‌ترین ضعف‌های نیروهای انقلابی که باعث لکنت این جریان نیز شده است عدم شناخت صحیح مخاطب است. روایت پیروز روایتی است که همزبانی با شنونده خود داشته باشد، از این رو بدون شناخت صحیح مخاطب اساساً روایت راوی امکان اثرگذاری خود را از دست می‌دهد. یکی از مهم‌ترین ممیزه‌هایی که روایت را از دیگر وجوه گفتاری متمایز می‌کند، تلاش برای همراه کردن خواننده یا شنونده با گفتار و نوشتاری است که در مقابل خود می‌بیند. از همین رو مقوله مخاطب‌شناسی و فهم مخاطب در بستر معادلات زمانی پیش‌شرطی است که نیروهای انقلابی پیش از هر فعالیتی باید در راستای «جهاد تبیین» فهم کنند.

جهادی برای احیا

رسالت

روزنامه رسالت هم یادداشت دیروز خود را به جهاد تبیین اختصاص داده و نوشته است: فرمان جهاد تبیین، مدت‌ها قبل صادر شده بود اما در فرمایش اخیر مقام معظم رهبری (حفظه‌الله)، حکم جهاد تبیین هم به سمع و نظر مردم ولایتمدار رسید؛ «جهاد تبیین یک فریضه قطعی و فوری است.» با این کلام، حجت بر هر کس که پیرو امام جامعه است، تمام می‌شود و جهاد تبیین بر کسانی که استطاعت این امر را دارند و به‌قدر وسع، مخاطب این جهاد به‌شمار می‌روند، فرض و واجب قطعی خواهد بود. از طرفی این وجوب، فوری است، یعنی فاقد جواز تأخیر از اول وقت ممکن برای امتثال است، لذا مانند ادای دین، حق یک لحظه تأخیر در انجام آن را نداریم. حکمت و فلسفه واجب فوری، آن است که امکان بروز آفات و مفسده‌های عظیم در پی تأخیر امتثال آن واجب، وجود دارد. روشنگری و کمک به تشخیص حق و باطل، همواره لازم و ممدوح است اما در حوادث فتنه‌گون و غبارآلود، باید با همان وصف و شدت و حدت باب تفعیل، یعنی مبالغه‌آمیز، روشنگری کرد تا مبادا کسی اطراف قصه را نشناسد، مهاجم و مدافع را اشتباه بگیرد، جلاد و شهید را جابه‌جا ببیند و معرفتی نسبت به ظالم و مظلوم نداشته باشد. عصر جدید، عصر قسم خدا درباره مستغرق بودن «همه» به خسارت است. و داستان وقتی غم‌انگیزتر می‌شود که بدانیم این خسران از سود نیست بلکه از اصل سرمایه است که دارد آب می‌شود و از بین می‌رود. یکی از مواردی که می‌تواند باعث استثنا و امنیت افراد از این دوره خسارت‌بار شود، تواصی به حق و صبر است که به‌نوعی ذیل تبیین قرار می‌گیرد. حالا بهتر می‌توان فهمید که چرا این جهاد، فوری است چون کسی که صبرش تمام شود و کم بیاورد، رو برمی‌گرداند و هر چه رشته است را پنبه می‌کند چون کسی که حق را نشناسد و به اشتباه بیفتد، باطل را خواسته و ناخواسته تقویت می‌کند و بالاخره در خسارت عظیم، دست و پا می‌زند و دارایی‌اش را حراج می‌کند.

گزارش یک

حمید روحانی رئیس بنیاد تاریخ‌پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی:

لیبرال‌های داخلی درکی از خط امام ندارند

سال‌هاست که بحث تعارضات فکری و ایدئولوژیک لیبرال‌های داخلی با خط حضرت امام(ره) مطرح است؛ تعارضاتی که در سطح رفتار و گفتار بارها به اثبات رسیده است کما اینکه رهبران و تئوریسین‌های این نحله فکری بارها علیه مبانی و گفتمان امام و انقلاب وارد عمل شده‌اند که نمونه بارز آن غائله ۱۸ تیر ۱۳۷۸ و فتنه سال ۱۳۸۸ است. هنوز جامعه فراموش نکرده است که موسوی خوئینی‌ها دبیر کل مجمع روحانیون مبارز تصریح کرد که جریان متبوع وی ولایت فقیه را اساساً قبول نداشته است و در رودربایستی با امام قرار گرفته بودند.

در همین باره حجت‌الاسلام سیدحمید روحانی رئیس بنیاد تاریخ‌پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی در گفت‌وگویی تأکید می‌کند که لیبرال‌ها خط امام را قبول ندارند و به همین دلیل به نهضت انقلاب اتهام چپ بودن می‌زنند، آنها می‌خواهند نقش اسلام را در نهضت امام کمرنگ کنند!

او در بخش دیگری از گفت‌وگوی خود همچنین تأکید می‌کند که در میان جریان‌های چپ به هیچ عنوان سیاست براندازی مطرح نبوده و به علت وابستگی این جریانات به بیگانگان دولت‌های قدرتمند هم برای سرنگونی شاه چراغ سبز نشان نمی‌دادند به همین جهت جریان‌های چپ و راست مبارز معتقد بودند «محمدرضا» سمبل وحدت ایران است و باید حفظ شود.

حجت‌الاسلام حمید روحانی همان کسی است که امام (ره) در دی ماه سال ۶۷ طی نامه‌ای تدوین تاریخ انقلاب اسلامی را به او واگذار می‌کند. وی مؤسس و رئیس سابق مرکز اسناد انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۹ بود که در سال ۱۳۷۶ از مرکز اسناد انقلاب اسلامی استعفا داد و در سال ۱۳۸۱ بنیاد تاریخ‌پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی را پایه‌گذاری کرد.

■ مدعیان اصلاح‌طلبی درک درستی از تاریخ ندارند

حجت‌الاسلام سیدحمید روحانی در ابتدای گفت‌وگوی خود با مهر با اشاره به اظهارات اخیر برخی چهره‌های شاخص اصلاح‌طلب مبنی بر اینکه انقلاب اسلامی نهضتی متأثر از جریانات چپ بوده است، گفت: «عناصری که ادعای اصلاح‌طلبی دارند اولین نقطه ضعف‌شان این است که از تاریخ بی‌خبر هستند. اتهام چپ‌زدگی به نهضت امام خمینی(ره) به این دلیل است که جریان اصلاحات از نهضت اسلامی و انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن اطلاعات دقیقی ندارد.»

وی افزود: «قبل از شروع انقلاب مبارزه‌هایی از طرف جریان چپ، کمونیسم و سوسیالیسم انجام می‌شد که این مبارزات با اتکا به بیگانگان بود. این جریانات وابسته به شوروی بوده و تز آنها این بود که بدون وابستگی به دولت‌های خارجی نمی‌توانیم در مبارزات پیروز شویم. امام خمینی(ره) با این نظر مخالفت کردند و به این ترتیب هرگونه ارتباط با بیگانگان را رد و نهی و اعلام کردند جز با ملت به هیچ قدرتی اتکا ندارند.»

رئیس بنیاد تاریخ‌پژوهی و دانشنامه انقلاب گفت: «گروه‌هایی مثل نهضت آزادی و جبهه ملی می‌گفتند دوره اسلام‌مداری تمام شده و اسلام ظرفیت لازم برای جذب مردم را ندارد، این در حالی بود که امام(ره) تأکید داشت که نهضت انقلاب باید بر مدار اسلام باشد. در میان جریان‌های چپ به هیچ عنوان سیاست براندازی مطرح نبود. به علت وابستگی این جریانات به بیگانگان، دولت‌های قدرتمند برای سرنگونی شاه چراغ سبز نشان نمی‌دادند به همین جهت جریان‌های چپ و راست مبارز معتقد بودند که شاه سمبل وحدت ایران است و باید حفظ شود.»

■ تلاش ملی‌گراها برای حفظ سلطنت شاه

روحانی در توضیح این مطلب گفت: زمانی که در نوفل‌لوشاتو همراه امام خمینی(ره) بودیم، مهندس بازرگان به امام گفت «شاه اعلام کرده که صدای انقلاب را شنیده و قرار است سلطنت را حفظ کرده و حکومت را واگذار کند، بهتر است اجازه دهیم شاه به سلطنت خود ادامه دهد» اما امام خمینی(ره) در پاسخ به این اظهارات تأکید کردند کدام اسلام، کدام مسلمان، کدام قانون و کدام دین اجازه می‌دهد کسی که دستش به خون مردم آلوده است آن بالا بنشیند و «الواطی» کند؟

وی اظهار داشت: «ملی‌گراها و چپ‌گراها سعی می‌کردند از مردم سوءاستفاده کرده و فقط زمانی که نیاز به رأی و کمک داشتند از مردم حرف می‌زدند و وقتی به مسند قدرت می‌رسیدند مردم را فراموش می‌کردند اما امام خمینی(ره) همیشه به مردم تکیه داشت، از این رو هیچ شباهتی بین نهضت امام و جریان‌های چپ وجود ندارد. البته چریک‌های فداییان خلق در مبارزه از شوروی خط می‌گرفتند اما امام خمینی(ره) هرگونه ارتباط با بیگانگان را نهی می‌کرد.»

روحانی با تأکید بر اینکه توجه امام به مردم ریشه در اسلام داشت نه در تفکرات چپ و مارکسیست گفت: «سال ۴۱ امام به بیت آیت‌الله حائری رفتند و علما را دعوت کردند «اگر می‌خواهید اسلام و ایران از اضمحلال نجات یابد باید خاندان پهلوی را پایین بکشید، استعمار انگلیس آنها را به قدرت نشانده که اسلام و ایران را از بین ببرند». آیت‌الله شریعتمداری گفت با کدام قدرت؟ ما که بمب نداریم، امام خمینی(ره) فرمودند ما قدرتی بالاتر از بمب داریم، ما مردم را داریم.»

■ ۲ دستور مهم امام؛ نامه‌های اعتراضی علما به شاه و سخن گفتن علما با مردم

روحانی خاطرنشان کرد: «امام خمینی(ره) می‌دانست اگر مردم بدون رشد سیاسی به صحنه بیایند بعد از مدتی از نهضت خارج می‌شوند لذا دستور دادند نامه‌های اعتراضی علما به شاه چاپ شود و در اختیار مردم قرار گیرد، از همان زمان چاپ اعلامیه‌ها شروع شد تا مردم در جریان متن اختلافات شاه و علما قرار بگیرند. علاوه بر این مقرر شد مراجع با مردم حرف بزنند، قبل از این مراجع برای مردم سخنرانی نمی‌کردند، همچنین مقرر شد وعاظ در منابر از وضعیت کشور انتقاد کرده و مردم را آگاه کنند.»

وی تصریح کرد: «امام خمینی(ره) از سال ۴۱ معتقد بود با نیروی مردم، نهضت پیروز خواهد شد.»

■ لیبرال‌ها نقش اسلام در نهضت امام را کمرنگ جلوه می‌دهند

رئیس بنیاد تاریخ‌پژوهی و دانشنامه انقلاب تأکید کرد: «متأسفانه اصلاح‌طلبان و لیبرال‌ها خط و راه امام را قبول ندارند و به همین دلیل به نهضت انقلاب اسلامی اتهام چپ بودن می‌زنند. این افراد می‌خواهند نقش اسلام را در نهضت امام خمینی(ره) کمرنگ جلوه دهند. بزرگ‌ترین مشکل انقلاب لیبرال‌ها هستند که خط امام را نشناختند، بازرگان می‌گفت «آخوندها علیه انگلیس موضع می‌گیرند و امام خمینی تحت تأثیر جریان چپ با امریکا مقابله می‌کند.»

روحانی گفت: این در حالی است که امام خمینی(ره) جریان‌شناس و دشمن‌شناس بود، امام خمینی(ره) زمانی علیه امریکا حرف می‌زد که امریکا میان آزادی‌خواهان قداست داشت.

وی گفت: «لیبرال‌ها و اصلاحات از نظر فکری بر این باورند که جمهوری اسلامی بدون وابستگی به قدرت‌های خارجی نمی‌توانند پیشرفت کنند و تنها قدرتی که می‌تواند به ما کمک کند امریکاست به همین دلیل است که می‌گویند امریکا کدخداست و ما بدون کمک امریکا حتی آب خوردن هم نداریم.»

■ لیبرال‌ها نمی‌توانند خط امام را درک کنند

روحانی تصریح کرد: لیبرال‌های داخلی از نظر فکری به غرب و امریکا نزدیک هستند و به همین دلیل نمی‌توانند خط امام را درک کنند. این افراد اسلام را نشناخته‌اند به همین دلیل می‌گویند انقلاب اسلامی تحت تأثیر تفکرات چپ قرار دارد. امام خمینی(ره) به دلیل اشراف عمیقی که به اسلام داشت در راستای تفکر اسلامی به مردم و قدرت آنها تکیه می‌کرد. انسان نمی‌تواند عاشق خداوند باشد اما عاشق مردم نباشد. امام خمینی(ره) خدایی بود و به همین دلیل به مردم توجه داشت.

■ انحراف در تاریخ ریشه ۲۰۰ ساله دارد

روحانی پیرامون تحریف تاریخ انقلاب و به‌خصوص تحریف برای تطهیر پهلوی نیز گفت: انحراف و تحریف در تاریخ‌نگاری مسئله دیروز و امروز نیست بلکه ریشه‌ای ۲۰۰ ساله دارد که هدف آن منحرف کردن نسل‌های بعدی از حقیقت رویدادهای تاریخی است.

رئیس بنیاد تاریخ‌پژوهی و دانشنامه انقلاب اضافه کرد: در این راستا منتسب کردن حرکت‌های اصیل مردمی به بیگانگان، ایجاد یأس و ناامیدی در مردم، از بین بردن روحیه اعتماد به نفس ملی، حذف آگاهانه نقش اسلام و مذهب در پدیداری جنبش‌های مردمی و بدبین کردن مردم به رهبران حرکت‌ها و قیام‌های مردمی از مهم‌ترین ابعاد و مؤلفه‌های تحریف تاریخ و تاریخ‌نگاری دروغین در زمینه قیام‌ها و جنبش‌های مردمی طی یکصد سال اخیر در ایران، به ویژه در زمینه انقلاب اسلامی است.

وی در پایان تأکید کرد: دشمن با تحریف تاریخ تلاش می‌کند چهره‌ها و جریان‌های خدوم و خائن به ملت ایران را در حافظه تاریخی جامعه جابه‌جا کند و به تطهیر چهره‌های منفور و خائن به ملت بپردازد.

یادداشت/ هادی کهندل

چرا لکنت زبان در بیان دستاوردها؟!

رهبر فرزانه انقلاب بارها در سخنرانی‌های خود به اهمیت رسانه پرداخته‌اند و به یک واقعیت تلخ اشاره کرده و از دیکتاتوری رسانه‌ای دشمن برای بزرگنمایی مشکلات جمهوری اسلامی و علیه مفاهیم اسلامی صحبت می‌کنند و به استفاده حداکثری دشمن از رسانه می‌پردازند و خطاب به مسئولان می‌گویند در معرفی دستاوردهای چند دهه جمهوری اسلامی در حوزه‌های مختلفی همچون اقتصادی، اجتماعی، عمرانی، آموزشی، بهداشت و درمان، صنعتی، دینی و فرهنگی، دیپلماسی و سیاسی، دفاعی و امنیتی کم‌کاری شده است و خبر چندانی از این اقدامات حیرت‌آور در مجموعه رسانه‌ای کشور وجود ندارد و از وظیفه همگان به‌ویژه مسئولان و متولیان رسانه ملی و صاحبان انواع رسانه‌ها می‌خواهند که به میدان بیایند و روایت صحیح پیشرفت‌ها و خدمات بزرگ انقلاب را منتشر کنند. «کم‌کاری» که رهبری در مراسم تنفیذ حکم دولت سیزدهم هم به آن اشاره کرده و مطالبه تمهیدات رسانه‌ای قوی‌تر و هوشمندانه‌تر را مطالبه می‌کنند.

حال باید دید چرا دولت‌های مختلف و دولت کنونی و سازمان‌های مختلف کشوری و لشکری در بیان دستاوردها و عملکرد خود لکنت زبان دارند و متولی اطلاع‌رسانی سازمان‌ها چه کسی است؟

با نگاهی اجمالی به ساختار سازمان‌های مختلف کشوری و لشکری می‌توان فهمید که وظیفه اصلی اطلاع‌رسانی بر عهده روابط عمومی‌ها می‌باشد. روابط عمومی‌هایی که بنا به گفته اساتید این حوزه باید «مغز متفکر و زبان گویای یک سازمان» باشند به دلایل مختلف از جمله عدم ساختار و جایگاه مناسب، عدم اعتقاد مسئولان به روابط عمومی و عدم تخصص علمی و عملی در حوزه روابط عمومی و رسانه با چالش‌های فراوانی روبه‌رو هستند و رهبر فرزانه انقلاب در نخستین دیدار با رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت سیزدهم، ساختار فرهنگی و رسانه‌ای کشور را دارای مشکل دانسته و می‌فرمایند: «ساختار فرهنگی کشور نیاز به بازسازی انقلابی دارد. ما مشکل داریم در ساختار فرهنگی کشور؛ و یک حرکت انقلابی لازم است.»

حال باید دید با تذکر چندباره رهبری در خصوص اصلاح ساختار فرهنگی و رسانه‌ای که در بیانیه گام دوم انقلاب هم به آن اشاره شده است، مسئولان برای تحقق این مُهم چه برنامه‌ای دارند تا مدیران رسانه‌ها در لبیک به مطالبه رهبری بتوانند دستاوردهای نظام مقدس جمهوری اسلامی را تبیین کنند.

نکته بعدی دیکتاتوری رسانه‌ای در فضای مجازی است، فضای مجازی که رهبری در جایی فرمودند: «اگر من امروز رهبر انقلاب نبودم حتماً رئیس فضای مجازی کشور می‌شدم» که این بیانات اهمیت فضای مجازی را نشان می‌دهد. در آغاز سال ۱۴۰۰ رهبری نیز صراحتاً از مدیریت فضای مجازی در کشور انتقاد کرده و بارها از رها بودن فضای مجازی در کشور گله کردند. این در حالی است که بسیاری از کشورهای دنیا مثل انگلیس، آلمان، استرالیا، روسیه و... قوانین خاص و بعضاً سخت‌گیرانه برای فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی تهیه و تدوین کرده‌اند و حتی سازمان و نهادی خاص بر اجرای آن نظارت دارد. به عنوان مثال در کشور چین واتس‌آپ و توئیتر به علت رعایت نکردن قوانین این کشور، فیلتر شده است و مردم از شبکه‌های اجتماعی بومی استفاده می‌کنند. این در حالی است که در کشور ما شبکه‌های اجتماعی بدون هیچ‌گونه ضابطه و تعهدی مشغول فعالیت هستند و نه تنها قوانین کشورمان را رعایت نمی‌کنند بلکه به ارزش‌های فرهنگی و سیاسی و حتی حاکمیتی کشور توهین می‌کنند و شبکه‌های اجتماعی خارجی در کشورمان هیچ‌گونه پاسخگویی نسبت به کاربران ایرانی ندارند. این در حالی است که بسیاری از کشورها به خاطر فواید مختلف فضای مجازی از جمله کسب و کارهای اینترنتی، با ایجاد اینترنت ملی و اینترانت، فضای مجازی را به محیطی امن برای کسب و کار، تحصیل، آموزش و... تبدیل کرده‌اند.

حال باید دید با توجه به تأکیدات مکرر رهبری و اینکه «اهمیت فضای مجازی از منظر رهبری به اندازه اهمیت انقلاب اسلامی است» دولت سیزدهم چقدر می‌تواند فضای مجازی را ساماندهی کند و از حقوق شهروندان ایرانی در شبکه‌های مجازی دفاع کند و شورای عالی فضای مجازی که در دولت گذشته حتی جلسات نمایشی و فرمالیته آن هم برگزار نمی‌شد، چه برنامه‌ای برای ادامه حیات فضای مجازی در کشور دارد و آیا می‌تواند فضای مجازی امن مطابق با معیارهای فرهنگی کشورمان ایجاد کند؟

دهه فجر ۱۴۰۰ انقلاب ما طلوع فجر

توان دفاعی راهبردی و بازدارنده

وضعیت برون‌گرا، وابسته و غیرکارکردی توان دفاعی کشور در برهه قبل از انقلاب که به جای خلق دستاورد برای کشور، به ایجاد تبعات وخیمی منجر شده بود، با پیروزی انقلاب اسلامی، دچار دگرگونی اساسی شد. در واقع، با تهاجم نظامی صدام به کشور، اگرچه کشورمان در دفع تجاوزات آن کاملاً موفق بود و حتی تا مرحله تنبیه متجاوز هم پیش رفتیم اما در مجموع، با توجه به اینکه عمده نگاه معطوف به مدیریت جنگ بود، فرصت چندانی برای پیاده‌سازی مدل مطلوب تقویت بنیه دفاعی کشور فراهم نبود تا اینکه بلافاصله بعد از پایان جنگ تحمیلی، سیاست‌های مستحکمی مبنی بر تقویت بنیه دفاعی کشور در پیش گرفته شد، به گونه‌ای که امروز با گذشت بیش از سه دهه از آن زمان، ایران به لحاظ داشتن پتانسیل‌های لازم و نه ظرفیت‌های عملی و میدانی، قدرت دوم دفاعی منطقه را دارد و در رتبه‌بندی بین‌المللی نیز جزو کشورهای برتر محسوب می‌شود.

بر اساس آخرین رتبه‌بندی پایگاه Global Fire Power ایران در میان ۱۴۰ کشور، در رتبه ۱۴ قرار دارد. قابل ذکر است که در محاسبات این پایگاه برای تخمین قدرت دفاعی ایران، قدرت دفاعی سپاه لحاظ نشده است. نکته مهم آنکه، ایران بر اساس شاخص‌های اندازه‌گیری شده توسط این پایگاه، بعد از ترکیه، مهم‌ترین قدرت دفاعی منطقه غرب آسیا می‌باشد. بر اساس شاخص‌های این پایگاه، در سطح منطقه، رژیم صهیونیستی بعد از کشورمان، با قرار گرفتن در رتبه ۱۸، سومین قدرت نظامی منطقه غرب آسیا محسوب می‌شود. چهارمین قدرت نظامی منطقه، بر اساس محاسبات این پایگاه، عربستان سعودی است که در رتبه ۲۰ جهان قرار دارد. این در حالی است که هزینه‌های دفاعی آنها چندین برابر ایران است. کسب رتبه دوم منطقه در حوزه توان دفاعی برای کشورمان، در حالی است که جمهوری اسلامی ایران در میان کشورهای منطقه، کمترین میزان از تولید ناخالص داخلی (GDP) سالانه خود را به هزینه‌های دفاعی-نظامی اختصاص داده است. آمار منتشر شده حکایت از رقمی بین سه تا چهار درصد از اختصاص تولید ناخالص داخلی به هزینه‌های دفاعی توسط کشورمان دارد. این در حالی است که عربستان سعودی رقمی بین ۷ تا ۱۲ درصد از تولید ناخالص داخلی خود که حدود ۱۳ برابر بیشتر از بودجه ایران برای امور دفاعی است، اختصاص داده و به‌رغم بهره‌مندی از کمک‌ها و خریدهای خارجی، اما نتوانسته رتبه‌ای همانند کشورمان در حوزه توان دفاعی کسب کند.

آنچه شگفتی و عظمت توان دفاعی جمهوری اسلامی ایران را بالا می‌برد، این است که جمهوری اسلامی ایران از ابتدای انقلاب تاکنون با تحریم دست و پنجه نرم کرده و تحت این شرایط، هیچ سلاحی از امریکا خریداری نکرده است اما کشورهای منطقه همگی با برقراری روابط نظامی با امریکا، مقادیر زیادی سلاح و مهمات از این کشور خریداری کرده‌اند. با این وجود، همچنان در مقایسه با کشورمان، میزان قدرت دفاعی-نظامی آنها بسیار محدود است. بر اساس آماری که کردزمن و هرینگتون در مقاله مقایسه هزینه‌های نظامی ایران و کشورهای عربی منطقه، به نقل از وزارت خارجه امریکا آورده‌اند، فقط در فاصله سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷، شش کشور عضو شورای همکاری خلیج‌فارس، حدود ۳۳ میلیارد دلار تسلیحات از امریکا خریداری کرده‌اند که از این میان، فقط حدود ۲۲ میلیارد از سوی عربستان سعودی خریداری شده است.

در کنار دیگر ظرفیت‌های مهم کشور در حوزه دفاعی، توان موشکی یکی از مهم‌ترین پارامترهایی است که هم در تقویت قدرت بازدارندگی کشورمان به‌شدت مؤثر است و هم به میزان زیادی در کاهش فاصله اقتدار دفاعی کشورمان با کشورهای توسعه‌یافته جهان مؤثر بوده است. در واقع، جمهوری اسلامی ایران با دستیابی به توانایی راهبردی ساخت و آزمایش موفق موشک‌های بالستیک و نقطه‌زن، در حیطه‌ای موفق به کسب دستاورد شده است که تا پیش از این، در انحصار چند کشور معدود بود. در همین راستا، تأسیسات موشکی زیرزمینی جمهوری اسلامی ایران، یکی از ابعاد قدرت دفاعی کشور است که در کسب مزیت دفاعی در سطح بین‌المللی برای آن مؤثر بوده است زیرا تا پیش از رونمایی کشورمان از سیلوهای پرتاب موشک بالستیک، سه کشور امریکا، روسیه و چین به عنوان تنها دارندگان رسمی تأسیسات موشک زیرزمینی شناخته می‌شدند تا اینکه در سال ۱۳۹۰ شمسی این باشگاه کوچک یک عضو جدید را در خود دید. در سال ۱۳۹۰ خورشیدی و در جریان رزمایش «پیامبر اعظم ۶» نیروی هوافضای سپاه پاسداران از سیلوهای پرتاب موشک بالستیک خود رونمایی کرد. قابل ذکر است که جمهوری اسلامی ایران در سطح منطقه غرب آسیا، با داشتن هزاران موشک کوتاه‌برد و میان‌برد بالستیک و موشک‌های کروز، بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین زرادخانه موشکی منطقه را دارا می‌باشد. شهاب ۱ با برد ۳۰۰ کیلومتر، فاتح ۱۱۰ با برد ۳۰۰ کیلومتر، شهاب ۲ با برد ۵۰۰ کیلومتر، ذوالفقار با برد ۷۰۰ کیلومتر، قیام ۱ با برد ۸۰۰ کیلومتر، شهاب ۳، عماد و قدر با برد ۲ هزار کیلومتر، سجیل با برد ۲ هزار کیلومتر و موشک بالستیک سومار با برد ۲ هزار و ۵۰۰ کیلومتر، از انواع موشک‌های ایران هستند.

علاوه بر دستاوردهای بی‌شمار در حوزه تقویت توان موشکی، جمهوری اسلامی ایران در سایر حوزه‌های دفاع هوایی همچون پهپاد و پدافند نیز پیشرفت‌های قابل توجهی داشته است. در حوزه فناوری پهپادی، ایران موفق به ساخت انواع پهپادهای رادارگریز و با مداومت پروازی بالا، مسلح به بمب‌ها و موشک‌های نقطه‌زن شده است به طوری که امروز جزو پنج کشور مطرح در حوزه پهپادی است. در حوزه ساخت پهپادهای فوق‌پیشرفته مدرن نیز ایران رتبه نخست جهانی را دارد.

نکته

ابوترابی: نباید مذاکرات برجامی را به معیشت مردم گره بزنیم

باید شرایط کشور را به‌گونه‌ای تنظیم کنیم که گویا مذاکرات به نتیجه‌ای نمی‌رسد و تحریم‌ها ولو بر روی کاغذ برداشته می‌شود.

ابوالفضل ابوترابی نماینده نجف‌آباد در مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با تسنیم، با بیان اینکه نباید مذاکرات هسته‌ای را به اقتصاد، معیشت و زندگی مردم گره بزنیم، گفت: باید شرایط کشور را به‌گونه‌ای تنظیم کنیم که گویا مذاکرات به نتیجه‌ای نمی‌رسد و تحریم‌ها ولو بر روی کاغذ برداشته می‌شود. وی با بیان این که باید برای برون‌رفت از وضعیت فعلی اقتصادی به سمت تولید و حمایت از صنعتگران برویم، ادامه داد: مذاکرات برجامی که بین ایران و طرف‌های غربی در حال انجام است به قدری پیچیدگی دارد که اگر به نتیجه برسد باز هم منفعت اقتصادی چندانی برای کشورمان نخواهد داشت. باید به سمتی برویم که ایران قوی در عرصه اقتصادی با تکیه بر توان داخلی داشته باشیم. عضو کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس با تأکید بر اینکه فعالان اقتصادی کشور نباید تصمیم‌گیری‌های خود را منوط به نتیجه‌بخش شدن مذاکرات برجامی کنند، افزود: پس از پیروزی انقلاب اسلامی همواره نظام سلطه به دلیل دشمنی‌های که با مردم ایران داشته انواع تحریم‌ها را علیه آنها اعمال کرده و نمی‌توان به طرف‌های غربی اطمینان کرد. نماینده نجف‌آباد در مجلس با بیان اینکه امروز امریکایی‌ها و اروپایی‌ها بیشتر از ایران نیاز به رسیدن به توافق در قالب برجام دارند، اظهار کرد: غربی‌ها برخی اوقات در قالب جنگ روانی و رسانه‌ای اقداماتی را انجام می‌دهند اما در چند سال گذشته تاریخ ثابت کرده که این اقدامات هیچ اثربخشی و نتیجه‌ای برای ملت ایران نداشته است.